
NIEUWSBRIEF • Nr9 • FEBRUARI 2004

STICHTING HARRY VAN KUYK

Kunst overleeft haar maker

**HARRY VAN KUYK 75 JAAR
TENTOONSTELLINGSNUMMER**

OPGERICHT 1998 • 'S HERTOGENBOSCH

FRAGMENT

OOIJPOLDER IN PASTEL

Expositie bij de
75° geboortedag van

HARRY VAN KUYK

KLEINE BARTHOLOMEUSKERK BEEK-UBBERGEN

Drie weekenden 28-29 februari en 6-7/13-14 maart 2004 van 12.00-17.00 uur

vooraf

Kleine Bartholomeuskerk Beek

Op 4 december 1998 passeerde de akte die de 'Stichting Harry van Kuyk' in het leven riep (het eerste lustrum is reeds een feit!). Het toenmalige bestuur besloot in juli 2000 de doelstellingen van de stichting te verruimen zodat het mogelijk werd een vriendenkring van de 'Stichting Harry van Kuyk' te vormen.

Er ontstond een kring van liefhebbers van het werk van de kunstenaar en inmiddels hebben er al drie vrienden-bijeenkomsten plaatsgevonden die als succesvol gekenschetst kunnen worden. Het feit dat Harry op 2 maart aanstaande 75 jaar wordt en dat hij in stilte drie jaar werkte aan een indrukwekkende serie pastels over zijn geliefde Ooijpolder, mondt uit in een verkooptentoonstelling. De exclusieve gala-opening in de Kleine Bartholomeuskerk op 27 februari 2004 komt in de plaats van de gebruikelijke vriendenbijeenkomst waar u inmiddels de noodzakelijke inlichtingen al voor in huis heeft.

Het bestuur is verheugd u allen op deze dag te mogen begroeten op 'zijn' feest, dat Marie-Antoinette in het navolgende artikel nader uiteen zal zetten.

Hans Groothuijse, voorzitter

van de redactie

Het is een bijzonder voorrecht om als vrouw en maatje van Harry en als bestuurslid van de 'Stichting Harry van Kuyk' een stukje te mogen schrijven ter gelegenheid van zijn 75ste geboortedag zoals hij het zelf zegt. Harry heeft een bekeel aan het vieren van zijn verjaardag maar als hij het doet, dan is het heel uitbundig. En misschien speelt op deze leeftijd de ijdelheid ook wel een rol. Het is toch immers fantastisch dat hij in staat is om met zoveel energie en enthousiasme voor de 46ste keer een eenmantentoonstelling met wéér een nieuwe collectie op poten te zetten.

Vijftewintig jaar geleden was er voor Harry ook een reden om een feestje te bouwen. Hij werd toen een halve eeuw oud en in de uitnodiging om daarop een borrel te komen drinken schreef hij, dat de leeftijd van vijftig jaar niets te betekenen had voor een Franse kathedraal, maar dat hij het een behoorlijke ruk vond.

Welnu, in het jaar 2004 heeft hij er nog eens vijftewintig jaar bijgedaan en maakt hij de driekwart eeuw vol.

Weer een reden tot feest dus, al wil hij geen weet hebben van de toch respectabele leeftijd van vijf en zeventig jaar. En van cadeautjes wil hij al helemaal niets weten, draait zelfs de boel om en geeft zelf een geschenk in de vorm van deze prachtige tentoonstelling van het werk dat hij de laatste drie jaar maakte. In de stilte van de Ooijpolder, midden in dat bijna paradijselijke landschap vond hij meer dan voldoende inspiratie om 53 nieuwe werken toe te voegen aan het toch al immens grote oeuvre dat hij in de laatste vijftig jaar maakte.

Het bestuur van de stichting Harry van Kuyk is er bijzonder trots op dat de première van deze expositie gereserveerd is voor de 'Vrienden van de Stichting'.

De mooiste omlijsting die hij zich kon denken voor zijn werk is de plaats waar de tentoonstelling te zien is: de Kleine Bartholomeuskerk in

Beek-Ubbergen. Na de zojuist voltooide restauratie begint dit juweel van een gebouw een nieuw leven. Vanaf heden moet dit kerkje op een andere manier de 'kost verdienen', onder andere met drie of vier exposities per jaar waarvan deze de allereerste is. Een drievoudige reden voor een feestje dus: een indrukwekkende tentoonstelling, het historische kerkje dat een nieuw tijdperk start en natuurlijk de 75^e verjaardag van de kunstenaar die zijn naam gaf aan onze stichting: Harry van Kuyk.

Bij het verschijnen van dit nummer van de nieuwsbrief heeft u alle gegevens daarover al in huis gekregen en heeft u natuurlijk de retourkaart al op de post gedaan.

Voor deze Gala-opening is geen strak programma gemaakt, eigenlijk is er maar één punt: een feest met alles er op en er aan! Na een ontvangst met champagne waarvan u het (versierde) glas als souvenir mee naar huis mag nemen wordt er nog een welkomstwoordje gezegd. Harry zal zelf zijn tentoonstelling inleiden. De 'hap' en de 'slok' die deze keer door Harry wordt aangeboden, wordt natuurlijk weer verzorgd door Hotel-Restaurant 't Spijker, de overbuurman van het kerkje.

Deze avond komt dit jaar in de plaats van de gebruikelijke vrienden-bijeenkomst. Een voorproefje van het werk op deze tentoonstelling krijgt u al in deze nieuwsbrief. Er is een uitgebreide recensie over het werk die geschreven werd door Harry Janssen, voormalig kunstredacteur van het dagblad de Gelderlander, nadat hij het gehele werk in ogenschouw genomen had ten huize van de kunstenaar.

Wij schreven al dat Harry geen weet wilde hebben van cadeautjes voor zijn verjaardag. In plaats daarvan heeft u de gelegenheid iets terug te doen in de vorm van een bijdrage in geld waarvoor een offerbus ten bate van de Kleine Bartholomeuskerk is opgesteld. Het kerkje is dan wel geheel gerestaureerd, maar blijft geld kosten om de leeftijd ervan met nog wat eeuwen te verlengen. Bij voorbaat dank voor uw gulle hulp.

Bestuur en redactie kijken uit naar uw komst en wensen u veel genoegen met dit nummer van de Nieuwsbrief en natuurlijk veel plezier op 27 februari 2004.

Marie-Antoinette van Kuyk-Minis

FRAGMENT

DE OOIJPOLDER ALS KAMERMUZIEK

DOOR
HARRY JANSSEN

Harry van Kuyk is een kunstenaar die geen grenzen kent. Niet alleen heeft hij in zijn leven nagenoeg alle aardse doelen bereisd, ook heeft hij de grenzen van zijn kunnen en zijn kunst steeds weer verkend, verlegd en veroverd. En niet alleen stonden hem daarbij vormen en kleuren, lijnen en punten ten dienste, ook ontpopte hij zich als schrijver van poëzie en proza en – misschien wel het moeilijkste – aforismen.

‘Over de lengte van je leven heb je niets te vertellen, maar over de breedte heb je wel degelijk iets in te brengen,’ is een van die vele geharnaste uitspraken. Een gesprek met de 75-jarige kunstenaar komt onherroepelijk neer op een wandeling door die teksten, een wandeling ook door een landschap van vormen en lijnen, kleuren en formaten.

Natuurlijk staat die driekwart eeuw van zijn leven centraal in het gesprek, maar vooral ook de viering ervan met een tentoonstelling van heel nieuw en apart werk. Werk, waarin zijn liefde voor en zorg over de zo geliefde Ooijpolder in iedere vierkante millimeter aanwezig is.

De uitbreiding van het toerisme die op handen is en zonder twijfel haar beslag krijgt als het stedelijk gebied Nijmegen-Arnhem in de komende twintig jaar zal uitgroeien tot een woon- en werkomgeving voor naar schatting anderhalf miljoen mensen, voelt Harry van Kuyk als een directe bedreiging.

“Je moet er niet aan denken dat de polder dan het aangewezen gebied wordt voor de dagrecreatie van die mensen. Je hebt Elden aan Arnhem vastgebakken zien worden, Oosterhout, Lent en Bemmelen aan Nijmegen vast en Elst wordt van twee kanten bedreigd. De Betuwe is niet alleen door de aanleg van de Betuwelijn tot een aaneenschakeling van beton en asfalt verworden. Eerder zagen we al hoe het ging met de Hatertse Vennen. Vanaf het moment dat die voor het recreatiepubliek werden opengesteld, hebben we ze gedegradeerd zien worden tot een platgelopen schoolplein met bomen.”

Angst

Angst voor de toekomst van het natuurgebied heeft de kunstenaar niet, wél zorg. “Door de klei-concessies hebben we agrariërs zien verdwijnen, de klei wordt weggehaald ten behoeve van de steenfabrieken. De rivier wordt steeds minder diep, waardoor de slibafzetting in de uiterwaarden ook nagenoeg is afgelopen. De dijken om de dorpen heen moeten tot een hoogte van acht, negen meter worden gebracht. Waar halen ze de klei en het geld vandaan? Zo zijn er telkens weer nieuwe bedreigingen.”

Harry van Kuyk wordt nooit moe een vurig pleidooi te houden voor ‘zijn’ polder. “De natuur is een betere tuinman dan Rijkswaterstaat. Ik heb er geen behoefte aan om met spandoeken en borden langs de weg te gaan staan. Ik uit mijn zorg op mijn manier, door de polder tot op de vierkante meter in beeld te brengen.”

Deed hij dat eerder in kleine olieverfschilderijtjes, nu is het de expositie ‘*Fragment*’, waarop hij ‘*De Ooijpolder in pastel*’ presenteert bij gelegenheid van zijn 75ste geboortedag. De expositie is in de Kleine Bartholomeuskerk van Beek te zien in de weekends van 28 en 29 februari en die van 6, 7, 13 en 14 maart 2004, telkens van 12.00 tot 17.00 uur.

Een foto van de jubilerende kunstenaar, jaren geleden gemaakt door zijn vriend Jan van Teeffelen, siert het affiche. Dat affiche ligt al geruime tijd klaar, zoals ook de complete expositie, bestaande uit 53 pasteltekeningen in verschillende formaten, gelijst en in beschermend bobbeltjesplastic verpakt, al geruime tijd in zijn woning in Ooij klaar ligt. Harry van Kuyk houdt niet van half werk. Hij is een perfectionist en zal zich nooit door de tijd laten verrassen of zich laten verleiden tot ‘nippertjeswerk’. Voor de productie van de expositie ‘*Fragment. De Ooijpolder in pastel*’ nam hij bijna drie jaar de tijd.

Aan het resultaat is dat in alle opzichten te zien. Adembenemend bijvoorbeeld is zijn ‘*Gezicht op Ubbergen*’, waar de dreiging niet van Rijkswaterstaat komt, maar van hogerhand: Ubbergen ligt onder een onheilspellende stormlucht. Van de lage waterstand van afgelopen zomer maakte de kunstenaar gebruik om rivierlandschappen te maken met een heel verrassend kleur- en lijnenspel. Ook dát is een aspect van het polderlandschap, zoals een druilerige regendag het Meertje in een apart licht zet, en zoals de maan op een zomeravond de Waal een heel bijzonder kleurengamma meegeeft. De Ooijpolder als kamermuziek.

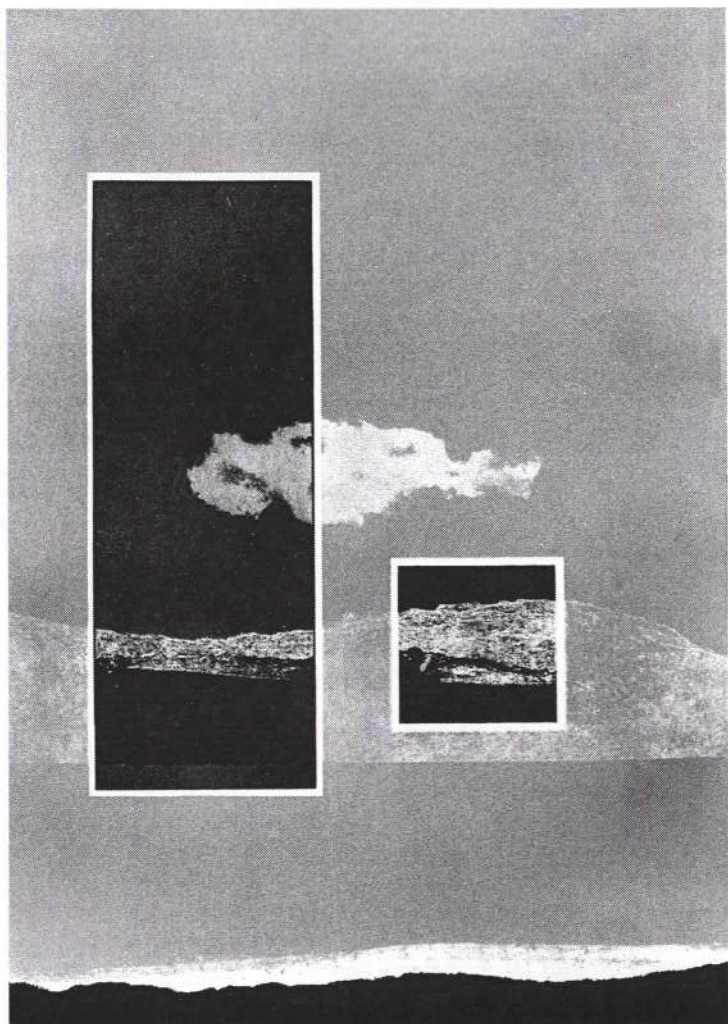
“Het zijn momentopnamen,” zegt Harry. “En daarom noem ik de serie *Fragment*. Meestal maak ik buiten kleur- en potloodschetsen, op alle delen van de dag en de nacht en in alle seizoenen. Later werk ik die uit in pastel.” Zo passeren *Eerste vorst bij Werberen*, *Mist over de Kerkdijk bij Ooij*, *Kasteelshof met eilandjes*, *Maanlicht bij Leuth* de revue, en zelfs een pasteltekening met een onmiskenbare brandlucht in de verte.

Formaat

Opvallend aan de pasteltekeningen zijn de formaten. De ‘grote’ werken zijn 9 bij 14 centimeter groot, de ‘kleine’ meten vier bij zes centimeter. En in die vierentwintig vierkante centimeter slaagt de kunstenaar erin een volledig landschap neer te zetten. “Geen miniatuurtjes,” zegt hij, “niet pietepeuterig. De impressie is ‘geheel’ weergegeven.” Daarbij zoekt hij met nadruk niet naar herkenbare punten als boerderijen of andere tekenen van bewoning. “Het landschap heeft niets te maken met wie waar woont,” zegt hij gedecideerd.

De keuze voor het klein formaat is voor een kunstenaar als Harry van Kuyk verrassend. In de dagen dat hij in Nijmegen werkte aan zijn witte reliëfdrukken zagen we hem eens een van die prenten op groot formaat uitvoeren in hout. Later maakte hij meer grote sculpturen. “Op een gegeven moment zeg je tegen jezelf: ‘Ik zou dat best wel eens groter willen zien.’ En de enige mogelijkheid om die wens in vervulling te zien gaan is doodsimpel eraan te beginnen.”

“Het formaat is altijd een uitdaging voor een kunstenaar. Je hebt altijd zoiets van: dat zou wel eens leuk kunnen worden. Als er dan een opdrachtgever komt, ben je heel gauw overgehaald om zo’n experiment aan te gaan. Zo zijn de sculpturen in de trouwzaal van Zevenaer (*Suben Hara, wind over korenveld*), in de aula van een school in Den Bosch en bij de entree van de Beroepsopleidingen, eveneens in de Brabantse hoofdstad, ontstaan. Het kleine formaat van de pastels van de serie *Fragment* is op A4-formaat begonnen. “Dat ligt aan het onderwerp,” zegt de kunstenaar. “Misschien is het de vrees dat alles zal verdwijnen. Misschien ook wil je je beschermende hand omheen houden. Ik wil me ook niet bezondigen aan de traditie van de kunstlandschappen die na de 17de eeuw tot stand kwamen, de gefantaseerde landschappen van figuren als Ruïsdael, die huisjes, mensjes en beestjes door Hobbema liet invullen omdat die daar meer bedreven in was. Mijn impressies berusten op waarneming. De relikwie is interessanter dan het feit, zoals ook de sfeer belangrijker is dan het feit. Ik ben geen geschiedschrijver, ook geen kunstenaar als vastlegger van de historie.”

Een van de vierkleuren hoogdruk prenten (60x80) die door Harry van Kuyk gemaakt werden in Zwitserland. Deze prent werd uit zijn atelier gestolen in 1980 en er staat nog steeds een flinke beloning op de tip die deze unica terug kan brengen bij de kunstenaar.

Herhaling

Niet alleen het formaat verrast. Ook de gekozen techniek is, voor een man die zijn grote bekendheid verwierf als maker van witte reliëfdrukken, verrassend. “Als je dat soort werk een aantal jaren hebt gemaakt, bekruipt je de angst om in herhaling te vervallen. Angst voor artistieke impotentie, zeg maar. Ik had vijftien tot twintig jaar wit werk gemaakt. Dat begon te vervelen, hoewel het internationaal veel gejuich te weeg bracht. Ik kreeg balen van de publiciteit en vond dat ik eens iets heel anders moest gaan doen.”

Dat ‘andere’ begon toen hij in zijn witte reliëfdrukken kleur ging aanbrengen, onder meer in een serie die hij – bevriend geraakt met Franz Eggenschwiler – in de Zwitserse bergen maakte. “Ik had op de grafische school de artistieke kanten van mijn vak goed geleerd, verder gekeken dan de achterkant van de advertenties. Als je iets mooi vindt, vraag je je af: waarom? Je probeert het te kopiëren om te zien hoe moeilijk het allemaal is. Wat dat betreft ben ik altijd een veelvraat geweest. Ik geloof ook niet dat het mogelijk is om een heel leven lang op dezelfde manier te werken. Dan wordt het modisch. Het is goed van tijd tot tijd nieuw terrein te ontdekken en daar ga je dan ook van houden. Een nieuw medium stelt je in staat om schoonheid min of meer provocatief te brengen. Zo kwam ik uit op het landschap.”

Temmer

Toch angst om wat verloren dreigt te gaan? “Het kan goed gespeeld hebben,” zegt Harry van Kuyk een beetje aarzelend. “Maar ga het niet cultiveren. Niemand kan meer rustig leven. Iedere dag komt er angst op je af. Met angst kun je manipuleren, kijk maar naar de kerk en de politiek. Ik weiger het om me door angst in mijn vrijheid te laten beperken. Angst is de zweep van een temmer: als je niet doet wat ik zeg, krijg je de zweep over je heen. Angst moet je niet integreren in je levensstijl. Iedere dag opnieuw moet je je eigen verweer inbouwen.”

Tevreden kijkt Harry van Kuyk terug op de jaren die achter hem liggen. “Ik zal nooit zeggen dat ik een groot kunstenaar ben, maar een fatsoenlijke in ieder geval. De buitenwereld begint je steeds minder te interesseren. De jacht op geld is meestal intensiever dan de liefde voor de kunst.” Het zijn uitspraken zoals ze bij tientallen te vinden zijn in zijn boek *Kunste/naar/s/goed* (2002).

En even later in het café, na een tweede pilsje, komt er weer zo eentje vanonder zijn snor: “Aan een onbekend kunstenaar kun je nog wel iets doen, maar bij een vergeten kunstenaar wordt het moeilijk...”

Harry en Amerika

In vijftig jaar kunstenaarsleven kan veel gebeuren. In een kort 'feuilleton' zal Marie-Antoinette van Kuyk-Minis een handvol ups en downs uit het leven van Harry van Kuyk in herinnering brengen. 'Met grote stappen gauw thuis' vanwege de beperkte ruimte in de Nieuwsbrief zal zij enkele belangrijke ontmoetingen, gebeurtenissen en anekdotes vertellen aan de vrienden van de stichting.

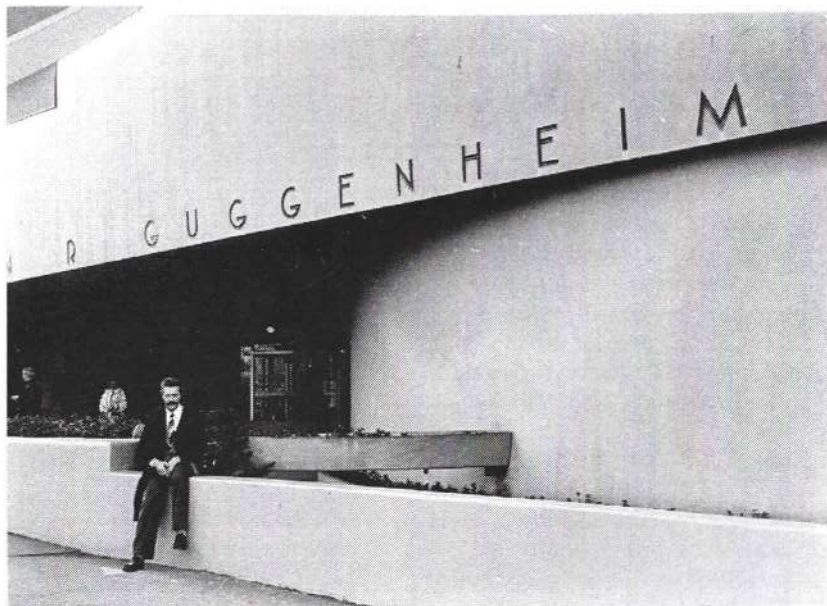
Bijna dertig jaar lang was zij immers getuige van zijn werk, zijn exposities en andere dingen die bepalend zijn gebleken in zijn carrière en van zijn leven.

Hieronder het eerste deel.

Een sterk onderbelicht aspect van het kunstenaarsleven van Harry van Kuyk is zijn vele reizen naar het land van de 'onbegrensde' mogelijkheden: Amerika. Zijn eerste 'werkreis' naar de andere kant van de oceaan maakte hij in het begin van de zestiger jaren. Het avontuur zat hem niet zo in de reis, het was in de eerste plaats het doel: niet alleen afhankelijk te zijn van dat kleine landje daar ergens aan de Noordzee.

In die tijd was de stemming in Nederland bepaald niet in het voordeel van dit immens grote en machtige werelddeel. Zeker niet in het Nijmeegse, waar bijna iedere dag wel ergens tegen of voor gedemonstreerd werd. Denk maar eens aan de hongerstakingende Indiaanse Bobby Sands die met zijn dodelijke actie protesteerde tegen de onderdrukking van zijn volk.

Ook de naweën van de oorlog met Korea en de toen volop in de publiciteit staande oorlog met Vietnam. Nee, veel sympathie was er niet voor dat grote land. Het was de tijd van 'Johnson moordenaar', daar ging je niet naar toe, dat was absoluut not-done, zeker niet voor een kunstenaar. Toen dan ook min of meer bekend werd dat Harry met zijn werk op het vliegtuig zou stappen om zijn geluk in New York te beproeven kreeg dat dan ook heftige kritiek, zowel van collegae als van het publiek.

Harry zonder zijn map met werk, die achterbleef in het wereldberoemde Guggenheim Museum New York.

Toch bereidde hij zich grondig voor. Veel gesprekken met mensen die de kunst maar vooral de galerijcultuur aldaar goed kenden, gaven hem raad. Soms positief maar ook regelmatig negatief. In de meeste gevallen gaven de tips en raadgevingen weinig hoop. Zo werd er gezegd dat als je veel geluk zou hebben je een klein kansje zou krijgen bij een of ander onbeduidend galerijtje 'down town'. Bij succes in verkoop verkoopt zo'n galerist je eenvoudigweg als een voetballer aan een wat betere galerij.

Als je werkelijk uit je voegen barstte van geluk in zo'n (lange) periode, dan zou het mogelijk zijn om je werk te mogen tonen in een van de chique galerijen op de Madison- of Fifth Avenue.

Hoe dan ook, New York had in die jaren ruim 700 galerijen!

Dat oerwoud van mogelijkheden probeerde Harry te ontlopen door een selectie te maken van ongeveer tien galerijen die stuk voor stuk 'top of the bill' waren. Onderaan beginnen op die lange ladder zat er wegens tijd- en geldgebrek gewoon niet in: eerst maar eens bovenaan proberen.

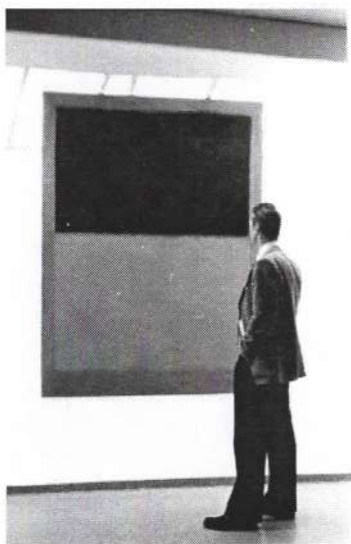
Als eerste op dat hoog gegrepen lijstje stond toen de toen wereldwijd bekende Galerij Castelli. 'Waarom niet daar', vroeg hij zich af en liep met een map vol werk onder zijn arm de wit-marmeren kunstkathedraal binnen.

En daar stond hij dan in goedkoop C&A'tje overigens, maar dat simpele kostuum werd wegens de onbekendheid met de stof daar (corduroy) aangezien voor een maatpak van duizend dollar.

Die outfit hielp hem maar weinig toen hij eenmaal in een van de duurste wijken van de wereld zocht naar de galerij die hij op het oog had. Eenmaal binnen zag hij aan het einde van de grote expositieruimte, aan een groot witmarmeren bureau de kunstpaus van die jaren zitten: Leo Castelli. Was het verlegenheid, ontzag of plankenkoorts die hem de kennis van de Engelse taal ontnam en hem deed stotteren als een schooljongen? Of waren het wellicht de miljoenen dure werken van Lichtenstein, Newman, Rauschenberg en Andy Worhol die zij aan zij aan de muren hingen?

Die aarzeling kende die oude rot in het vak natuurlijk wel en op een bepaald moment wenkte hij breeduit met beide armen. Maar wat bleek tot Harry's stomme verbazing? De man die in die dagen de kunstwereld kon maken en breken bleek en aimabel mens te zijn!

Het was een bijzonder aardige Leo Castelli die Harry's ontreddering wist om te zetten in een geruststellend gesprek. 'Als iemand van zover komt om zijn werk te laten zien is het minste wat ik doen kan er naar te kijken' zei de kleine, in het wit gestoken Italiaan tegen hem. En dat deed hij gedurende een uur zonder een woord te zeggen. Een bloed, zweet en tranentijd voor de Europese kunstenaar maar met stijgende verbazing en enthousiasme van de galerist. En wat die rossige Hollander al vermoedde, het werk was ondanks de aanwezige kwaliteit niet geschikt in de door hem gevoerde galerijpolitiek. Castelli begon echter te telefoneren met collegae, deed een

In bewondering voor een schilderij van Rothko in het Guggenheim Museum.

<small>FORUM GALLERY, INC. 1018 MADISON AVENUE NEW YORK, N. Y. 10021</small>		17141
<small>DATE</small> 12-22	<small>19</small> 6	<small>1-12</small> 10
<small>PAY TO THE ORDER OF</small> Harry van kyck	\$ 750. ⁰⁰ / ₁₀₀	<small>DOLLARS</small>
Seven hundred - fifty	<small>00</small> / ₁₀₀	<small>FORUM GALLERY, INC.</small>
CHEMICAL BANK <small>340 MADISON AVENUE, NEW YORK, N. Y. 10022</small>	<i>Bella Fishko</i>	
<small>⑆0210⑉0012⑆ 010⑉008748⑈</small>		

Een simpel papiertje maar wel het eerst verdiende geld in Amerika. Ondanks verkeerd geschreven naam werd het bedrag uitgekeerd en wandelde Harry daarna tevreden door het central park.

goed woordje voor hem en stelde een lijstje op dat hij aan Harry gaf met de mededeling: 'Soon you will be succesfull, have a nice day'. En toen gebeurde het eerste wonder daar. Hij vroeg hoe Harry zich in New York verplaatste en schudde beslist het hoofd toen die vertelde dat hij gewoon liep. Dat was in die stad niet mogelijk vond hij en telefoneerde weer. En daar was het mirakel: zijn witte auto mét koetsier reed voor en kreeg de opdracht hem te brengen waar hij naar toe wilde.

Twee weken lang bezocht Harry indrukwekkende galerijen, voerde gesprekken, toonde zijn werk, kreeg zijn eerste contract van Bellka Fishko, de eigenares van de Forum Gallery aan de Madison Avenue, verkocht werk onder andere aan Bretano's Gallery midden in New York en aan Gimpel & Weizenhofer op Madison.

Een lang verhaal is hier erg kort gemaakt. Na twee dagen mét chique auto ging het weer lopend en pratend verder.

Wekenlang bezocht hij verzamelaars en collega's in de artiestenwijk Soho, niet te verwarren met de Londense wijk met dezelfde naam. Na een maand was het eerste werk in deze immense stad verkocht, maakte hij vrienden en interesseerde musea voor zijn werk. Bijna negentig (!) werken kwamen niet terug in Europa. Harry beloofde op diverse adressen terug te komen.

Vooral de musea waren geïnteresseerd en één daarvan, het wereldberoemde Guggenheim Museum, kocht in die eerste periode zijn werk.

Een vooraanstaande galerij kocht in één keer twaalf prenten, iets wat in Nederland ondenkbaar is, omdat ze hier uitsluitend in commissie handelen.

Toen Harry hem vroeg wat hij met het werk ging doen was het antwoord niet alleen zakelijk maar vooral ontvullend: 'Dit is heel goed werk' zei hij.

'Het is voor mij heel verkoopbaar. Als je dood zou gaan heb ik je laatste goede werk, mocht je oud worden heb ik je vroegste werk en daartussenin blijven wij samen zaken doen!'

Tot 1982 is dat ook daadwerkelijk gebeurd.

Wordt vervolgd.

Harry hier met vriend Bert van Velzen, destijds Amerika correspondent op een wel erg vroeg tijdstip in het centrum van New York.

NAJAAR

*In warme lijn als droge naald
-toen alle blad was afgerukt -
werden bomen tot een prent:
staketsels die zijn afgedrukt
op hemelgraauw papier.*

*De grijsgekopte kaauw
wacht naast de zwarte vlek
waarin zij werd geboren,
wetend dat diezelfde plek
straks haar zal toebehoren.*

*Donkere stip, boog in de takken
-een paviljoen van vorig jaar -
wordt weer een pluizig huis,
en ongebroken schakeling
van duizendjarig thuis.*

Harry van Kuyk

Tien vragen

Ofschoon ze het moeilijk vonden, worden deze keer de vragen gesteld door Martine en Wim ter Horst. Martine is secretaris van de Stichting Harry van Kuyk, haar man is architect. Meerdere malen was zij gastvrouw bij bestuursvergadering in hun bijzondere huis in Oosterbeek. Deze vragen ontstonden echter in hun recent gebouwde huis ergens diep in Frankrijk.

Mc&W: Harry, welke rol speelt muziek in jouw leven, heb je altijd muziek aan tijdens het werken, word je geïnspireerd door muziek of leidt het juist af? Ben je opgevoed met muziek en welk muziekgenre heeft jouw voorkeur. Heb je ooit één van jouw werken een titel meegegeven van een bepaald muziekstuk en zo ja, waarom.

H: 'Als ik componeer zie ik altijd een schilderij voor mij daar werk ik naar'. Ziedaar een uitspraak van de Weledele heer L. van Beethoven.

Min of meer is het omgekeerde bij mijn werk belangrijk, hoewel ik niet geloof dat muziek voor mij een leidraad is bij het ontstaan van mijn werk. Een van de eerste dingen die ik doe als ik 's morgens in mijn atelier kom is het aanzetten van de radio (WDR 3). Het geluid van klassieke muziek is voor mij meer dan slechts geluidsbehang, maar ik kan dat niet verder definiëren dan bijvoorbeeld inspiratiebron.

Het tweede gedeelte van jullie vraag leverde mij wat zoekwerk op. Ik heb wel meer werk gemaakt dat min of meer met klassieke muziek te maken had. Echter kan ik er maar één documenteren.

In het nog steeds bestaande maandblad Avenue stond een groot artikel over mij en mijn werk, geschreven door de legendarische journalist Nico Scheepmaker (†). Imre Rona was destijds hoofdredacteur kunst van genoemd blad. Voor dat tijdschrift maakte ik een reliëfdruk die vergroot over twee pagina's werd opgenomen naast een aantal kleurenfoto's van mij, mijn werk en mijn atelier. Het genoemde tijdschrift verscheen in November 1971, no.11. De prent was geïnspireerd op Handels Suite no. 5.

M&W: Zoals je zelf al stelt in je geschriften; 'Wat is Kunst?' Maar wordt het begrip 'Kunst' niet erg verwaterd door alle vrijetijdscursussen, kunstroutes, kunstmarkten etc?

H: Er wordt al net zo lang wetenschap rond de kunst bedreven als er geschilderd, geschreven, gedicht of beeldhouwd wordt zonder dat die wetenschap er in geslaagd is binnen te dringen in de geest van wat met kunst te maken heeft. Technisch is er nog wel wat te interpreteren, en in heel fraaie bewoordingen is dat ook wel gedaan.

Kunstgeschiedenis wordt niet geschreven door kunstenaars hoewel hun werk op zichzelf vaak geschiedenis is. Kunst is een beetje onaantastbaar, autonoom als verschijnsel en onmisbaar in de samenleving al zijn er niet zoveel mensen in die samenleving die dat beseffen.

Kunst aan het Volk is dan ook een illusie, een utopie die al nagestreefd werd zonder enig resultaat door het nazisme, het communisme maar vooral door het 'goede-geweten-effect' waarmee ook fatsoenlijke politieke systemen nogal eens naar buiten treden.

Maar dat autonome, dat onafhankelijke verschijnsel kunst kan ook daar wel tegen. Ook tegen amateurisme die als vrije tijdsbesteding, als galerisme en als nuttig wordt aangeboden aan een handen-in-de-zak-publiek.

Of het van Wiegel is weet ik niet, maar ooit beweerde hij dat kunst van kunnen komt en niet van willen anders had het wel 'wunst' geheten!

M&W: Harry, we kunnen er niet omheen draaien, je wordt wat ouder. Vandaar het woordje 'nog'. Heb jij nog dromen over verrassende spraakmakende creaties?

H: Wat heet 'wat ouder'? Vijf en zeventig jaar mag dan voor een kathedraal geen leeftijd zijn, ik vindt het een hele ruk.

Langzamerhand, en dat met nadruk, dreig ik een Éminence Rouge te worden want 'grise' zit er blijkbaar voor mij niet in.

Wat er nog wel voor mij in het vat zit weet ik gelukkig niet maar ik ben er zeker van dat ik het niet laat verzuren. Dromen heb ik nog genoeg. Verrassingen in mijn werk acht ik niet uitgesloten maar het maken van spraak laat ik graag aan anderen over.

M&W: Namen van kunstenaars die jij hoog in het vaandel draagt zijn Soulages, Rothko en Dine. Zie jij op het Hollandse veld nog wat fraais staan of groeien?

H: Als de genoemde namen voor mij in de categorie 'groot' vallen wil dat niet zeggen dat in dit land, dat een eeuwenlange traditie heeft op het gebied van cultuur, er geen hedendaagse kunstenaars zijn die traditie en vakmanschap op het hoogste niveau in stand houden. Beeldhouwer Cor Litjens, graficus Dick Cassée en schildergraficus Willem den Ouden, ik noem er maar een paar, oogsten niet alleen bij mij grote waardering. Maar in dat 'Hollandse veld', zoals jullie dat noemen is het zowel voor mij als voor de vele niet genoemden onmogelijk de populariteit, respectievelijk de status, te verwerven die door RTL, SBS en nog een paar van dat soort pulpproducenten toekennen aan ééndagsvliegjes die een CD-tje vol blèren of een boekje (laten) schrijven. En wat mij betreft mag dat zo blijven en ik kijk niet uit naar een monument voor de onbekende kunstenaar of zoiets. Leopold Stokovski zei het héél mooi: 'het op elkaar slaan van handen is vreemd en zonder betekenis; het kan mij heel erg storen... Het vernietigt de atmosfeer die het orkest en ik hebben geprobeerd te scheppen!'

M&W: Jouw afkeer van het galeriewezen is bekend en je motivatie zeer steekhoudend. We kunnen ons indenken dat jouw mening in deze door veel collega's wordt gedeeld. Waarom zijn er dan toch zoveel galerieën? Zou er geen markt zijn voor non-profit faciliteiten? Of is de honorering van de galeriehouder zeer redelijk gezien de hoge kosten van de galerieruimtes, uitnodigingen, vernissages en de meestal zeer bescheiden verkoopresultaten?

H: Hoewel ik meerdere malen nogal forse kritiek leverde op die galerijen die er op zijn zachts gezegd een zelfzuchtige politiek op na houden en waar geen spoor van betrokkenheid met het wel en wee van de kunstenaar te bemerken is, is het begrip afkeer mij iets te sterk. Het merendeel van galerijen zijn gelukkig eendagsvliegjes onder meer omdat ze een groter gevoel hadden (of hebben) voor de gemakkelijke winst die er voor hen op kunst te maken is dan een wezenlijke interesse daarin. Geen investeringskosten in voorraad, pas betalen als de waar verkocht is, ze krijgen (gratis) publiciteit door artikelen in kranten die er met goed fatsoen niet onderuit kunnen en aan behoeftige goede of slechte kunstenaars is er geen gebrek. Bovendien, kunsthandelaar ligt wat anders in het gehoor dan ambtenaar of mens-die-iets-te-doen-wil-hebben.

Als tenslotte de winst die ze maken op kunst tussen de veertig en vijfenvijftig procent ligt, is het wel erg verleidelijk om er aan te beginnen. En dat op iets wat ze slechts geleend hebben van de kunstenaar! Het begrip 'non-profit' is dan wel heel ver weg.

Edoch, ik weet het maar al te goed: geen kunstenaar is in staat om met zijn werk onder de armen langs de deuren te gaan om simpel brood te verdienen. Een sluitend alternatief weet ik helaas ook niet.

Wellicht is er een mogelijkheid die lang geleden normaal was. Er bestond toen nauwelijks een kunsthandel maar er waren al wel kunstenaars die de kost moesten verdienen. De deuren van hun woningen en ateliers stonden open voor belangstellenden, kunstverzamelaars en vrienden en die maakten daar veel gebruik van.

Tegenwoordig zijn namen en adressen van kunstenaars gemakkelijk op te sporen. Mensen die werkelijk belangstelling hebben voor hun werk kunnen eenvoudig een afspraak maken en dan ligt een persoonlijk gesprek over zijn werk voor de hand. Bij aankoop van een kunstwerk kan de maker ervan ook nog vele procenten van de prijs afhalen die het in een galerij zou kosten, omdat hij geen hoge commissies hoeft te betalen.

Ik praktiseer zonder er lawaai voor te maken dit eeuwenoude systeem al meer dan twintig jaar en ben er zeer gelukkig mee.

Voor meerdere argumenten en meningen: zie mijn boek 'Kunstenaarsgoed'.

M&W: Nogal wat kunstenaars hebben in de loop der eeuwen hun ouders vereeuwigd. De 'ouder'portretten die mij het meest ontroeren zijn geschilderd door Joban Mekking, zijn moeder in een ouderwets schort voor de sanseveria's gezeten, zijn vader met knoestige werkhanden in de schoot. Maakte je ooit portretten van je ouders of werk wat gebaseerd is op beelden uit je jeugd? Zo ja, zou dit werk te achterhalen zijn?

H: Als ik al ooit over een 'warme jeugd', gesproken of geschreven heb weet ik niet meer het waar en zeker niet het waarom. Zo warm waren mijn jongensjaren niet. Sterker nog: ze waren steenkoud. Oorlogsgeweld, vooroordelen, religie en burgerlijke kleinheid beroofden mij van wat men noemt een blijde jeugd.

Hoewel ik, zoals het af en toe genoemd werd, aardig kon tekenen, was er in die tijd geen enkele kennis of aanleiding tot het maken van portretten van wie dan ook. Bovendien was ik aankomend typograaf toen ik mijn geboorteplek verliet. Geen beroep dus waarin het maken van ouderportretten een rol heeft gespeeld. Goede leraren, het echt willen van iets en twee bedrijven die mij de kans boden hebben mij op het spoor van 'kunst' gezet. Pas in het begin van de zestiger jaren waagde ik het voorzichtig om mijn vrije werk naar buiten te brengen. En nu, na bijna een halve eeuw weet ik nog niet of ik daarmee iets heb toegevoegd aan het begrip kunst. Diverse voorbeelden van mijn werk uit die jaren zijn gepubliceerd in de Nieuwsbrief. De mening daarover laat ik over aan de beschouwer die evenveel talent moet hebben als mij wordt toegedacht.

M&W: We weten dat je een goed fotograaf bent, behoort de fotografie voor jou ook tot de schone kunsten en staat dit voor jou op gelijke hoogte als de schilder of beeldbouwkunst? Immers is bij de fotografie de creatie al aanwezig.

H: Fotografie was een niet onbelangrijk deel van mijn opleiding tot graficus, ook cinematografie hoorde daarbij. Tot vandaag gebruik ik de fotografie als een soort notitieboekje al ontstaan er soms prenten die wat meer zijn als een kiekje. Won er zelfs twee maal een prijs mee via een gerenommeerd fototijdschrift. Zowel bij het fotograferen als bij het maken van andere kunst is de creatie, namelijk de mens, het landschap of het voorwerp, al aanwezig. Toch blijft het appels met peren vergelijken. Het gaat niet om de bestaande creatie maar om de interpretatie daarvan. Voor dat laatste is een vorm van kunstenaarschap onmisbaar. Tientallen fotografen over de hele wereld weten van de door hen vastgelegde realiteit kunst te maken door er hun persoonlijke visie en vakmanschap aan toe te voegen.

En of het nu tegengesproken wordt of niet, dát soort werk ligt op dezelfde hoogte als andere kunsten en heeft bij mij vaak grote bewondering gewekt.

Mc&W: Je streven naar perfectie is legendarisch en exemplarisch. Voor mij komt dat vooral tot uiting in je reliëfdrukken. Ik kan mij echter zo voorstellen dat je hierdoor ook eenzaam bent vooral in je kunstenaarschap, of is eenzaamheid juist voor jou een voorwaarde om te kunnen creëren?

H: Behalve van goede muziek die ik hoor, geniet ik bij mijn werk het meeste van de stilte waaraan gelukkig in de streek waar ik woon en werk geen gebrek is. Vooral in de ochtenduren ben ik vanwege de concentratie graag alleen, iets wat ook wel te maken zal hebben met het gevoel dat er iets kan gebeuren wat uit het niets komt. Alleen door en voor mij ontstaat. Ik geloof niet dat dit een soort eenzaamheid is, want als er onverwacht iemand komt maak ik daar zonder bezwaar tijd voor vrij. Dat is dan geen storing, want het komt meerdere malen voor dat juist die korte stop nuttig blijkt. Eenzaamheid of het gevoel daarvan is een andere zaak en dus geen reden of oorzaak voor concentratie of product.

M&W: Aan de stroom van ideeën en je tomeloze energie lijkt geen einde te komen. Kende je ooit zoiets als een 'writers block' of was er ooit een periode waarin het voor jou onmogelijk was om te werken?

H: Natuurlijk. Ooit moest ik leven in een omgeving die mij letterlijk en herhaaldelijk toeschreeuwde dat kunstenaars naar een concentratiekamp moesten worden gedeporteerd.

Mijn eigen tolerantie en idealisme waren zinloos en liepen stuk op hun mentaliteit en eigenbelang en ik ging op een gruwelijke manier de mist in. Dat kostte mij meer dan een jaar waarin ik met de beste wil van de wereld geen bliksem meer kon.

Ik kan mij echter verder niet herinneren dat ik door zoiets als het door jullie genoemde 'writers-bloc' niet kon werken.

Wél waren er meerdere korte periodes, waarin ondanks veel aandacht en werk, er niets uit mijn handen kwam. Daar kon ik dan wel de pest over in hebben maar vooruitkomen gebeurde alleen maar door koppig door te gaan en veel werk en moeite naar de gemeentereiniging te sturen.

Voor buitenstaanders was dat doodzonde, voor mij redding...

M&W: Harry, je bent een meesterkok, je kookt verrukkelijke. Zijn er gerechten die jouw voorkeur genieten bij het bereiden van maaltijden, wil je ons wat van je keukengeheimen verklappen?

Harry, als wij jou eens culinair mochten verwennen, wat vind jij dan het lekkerste wat wij voor jou mogen klaarmaken? Gaarne een opgave van een 5-gangenmenu. Vergeet niet bij elk gerecht de wijn te noemen die wij erbij zullen schenken.

H: Hoewel ik het tegendeel vaak moet bewijzen door 'aan te zitten' bij officiële diners, ben ik in feite een groot liefhebber van de eenvoudige maaltijd mits die met grote zorg werd voorbereid.

Het 'afraffelen' van wat genoemd wordt de 'dagelijkse pot' is mij een gruwel. Halfgare boerenkool vermengd met grof gestampte piepers met daaraan toegevoegd een lauwwarme Gelderse worst is eigenlijk een

belediging van dat 'gewone' maal. Heeft de echte Hollandse pot dan wel niet zo'n hoog culinair gehalte, en staat die dan ook niet hoog aangeschreven in de meeste restaurants, te verwaarlozen is die niet. Als ik al de naam heb een redelijke amateur kok te zijn, dan is die ontstaan doordat ik wellicht met veel zorg aan het fornuis sta. Natuurlijk waag ik mij ook regelmatig op het terrein van de buitenlandse kookkunst, onder andere pastagerechten andere exotische lekkernijen

Waar ik bijzonder veel waarde aan hecht is de sfeer aan tafel. Naast leuk opgemaakte schalen en borden is er nog iets wat onmisbaar is bij het tafelen: tijd en gesprek. Tussen de vaak vele kleine gerechten zit tijd, tijd voor de babbel, tijd voor de wijn die niet gebruikt wordt om de smaak van het spruitje weg te spoelen.

Kortom, het eten niet als noodzaak om in leven te blijven maar om het leven te veraangemen.

Het gaat mij te ver om je te voorzien van een lijst met persoonlijke wensen. Wat ik echter regelmatig doe als er gasten zijn, is het opschrijven van het recept als er iets bijzonders gegeten is en dat dan te overhandigen aan (meestal) de vrouwen aan tafel. Met andere woorden: wil je weten wat mijn voorkeuren zijn, kom dan maar eens langs. De belofte is dat ik dan evenveel aandacht zal geven aan het gebodene als je zelf gewoon bent. Dat staát!

Hoge onderscheiding voor Jan van Eck

foto: Henk Baron

Klein, bescheiden en vriendelijk, ziedaar een van de leden van het eerste uur van onze stichting. Graag hebben wij het hier over Jan van Eck uit Leuth. Bescheiden en vriendelijk, ja zo kennen wij hem maar klein? In geen enkel opzicht! Zijn belangrijke bemoeienissen en inzet voor de cultuur- en landschaps historie van het Nederlands Duitse grensgebied - de Ooijpolder en de Duffelt - viel het bestuur van het Prins Bernhard Cultuurfonds niet alleen op maar

achtte het waardig zijn werken en denken te honoreren met de belangrijkste cultuurprijs van de provincie Gelderland. Onder grote belangstelling en in het beroemde kerke van Persingen werd hem dan ook op 16 oktober 2003 door de Commissaris van de Koningin Jan Kamminga de bij deze prijs behorende bokaal en een aanzienlijk geldbedrag uitgereikt. 'Tjonge' zei hij, 'Ik voel mij zeer vereerd. Ik ben er trots op'. Bestuur en vrienden van de Stichting Harry van Kuyk zijn dat ook en voegen hun felicitaties graag toe aan de vele die Jan en zijn vrouw Bep reeds ontvingen.

COLOFON

De nieuwsbrief is een uitgave van de Stichting Harry van Kuyk en verschijnt minstens twee maal per jaar voor de vrienden van de stichting. Voor nieuwe leden worden voorgaande nummers toegevoegd, zolang de voorraad strekt. U kunt lid worden door middel van een donatie van jaarlijks (minimaal) €25,-. Een bedrag dat kan worden overgemaakt op nr. 12.19.19.072 van de Stichting Harry van Kuyk te 's Hertogenbosch onder vermelding van 'donatie' 2004 en natuurlijk voorzien van uw naam en adres. Bijdragen of vragen voor de nieuwsbrief zijn welkom bij de redactie.

Redactie: Marie-Antoinette van Kuyk-Minis
Prins Willem Alexanderstraat 11,
6576 BK Ooij/Ubbergen

Voorzitter: Hans Groothuijse,
Verbindingsweg 7,
6573 BS Beek/Ubbergen

Vice voorzitter: Hans Mojet
Grotestraat 39B
6653 BJ Deest

Secretariaat: Martiene Visser - ter Horst,
Van Limburg Stirumweg 28,
6861 WL Oosterbeek

Pennigmeester: Kees van Katwijk
Hintham 85,
5246 AD Rosmalen

Anno 1751

250 JAAR

Hotel Restaurant

„'t Spijker”

De eminence grise onder de hotels
(maar heel goed bij de tijd)

Rijksstraatweg 191 - 6573 CP - Beek Ubbergen

